

CHET TILI O'QITISHDAGI MUAMMOLAR

Egamberdiev Farhod Botirovich
Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar
Universiteti Ingliz tili o'qituvchisi
fara307@mail.ru

Annotatsiya:

Ushbu maqolada chet tillarini o'qitish jarayonida yuzaga keladigan muammolar va ularning yechimlari haqida so'z boradi. Tadqiqot usullari sifatida adabiyotlar tahlili va o'qituvchilar bilan suhbatlar o'tkazildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, chet tillarini o'qitishda motivatsiya, o'quv materiallarining yetishmasligi, malakali o'qituvchilar yetishmasligi va til muhitining yo'qligi kabi muammolar mavjud. Maqolada ushbu muammolarni hal qilish uchun tavsiyalar berilgan, jumladan, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish va til muhiti yaratish. Xulosada chet tillarini o'qitish samaradorligini oshirish uchun tizimli yondashuv zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: chet tili, o'qitish, muammolar, yechimlar, motivatsiya, o'quv materiallari, malakali o'qituvchilar, til muhiti.

KIRISH

Bugungi kunda globallashtirish jarayonlari tufayli chet tillarini bilish juda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Chet tillarini o'rganish nafaqat shaxsiy rivojlanish uchun, balki kasbiy muvaffaqiyat uchun ham zarur hisoblanadi [1]. Biroq, chet tillarini o'qitish jarayoni bir qator muammolarga duch kelmoqda, bu esa o'qitish samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi [2]. Ushbu maqolaning maqsadi chet tillarini o'qitishdagi asosiy muammolarni aniqlash va ularning yechimlarini taklif qilishdan iborat.

Chet tillarini o'qitish bugungi kunda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Globallashtirish jarayonlari, xalqaro hamkorlikning kengayishi va ta'lim tizimidagi o'zgarishlar chet tillarini o'rganishga bo'lgan talabni yanada oshirmoqda. Shu bilan birga, chet tillarini o'qitish jarayonida bir qator muammolar mavjud bo'lib, ularni hal qilish uchun samarali yechimlar topish zarur. Ushbu maqolada chet tillarini o'qitishdagi asosiy muammolar va ularning yechimlari haqida so'z yuritiladi.

USULLAR VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot usullari sifatida adabiyotlar tahlili va o'qituvchilar bilan suhbatlar o'tkazildi. Adabiyotlar tahlili chet tillarini o'qitish sohasidagi so'nggi tadqiqotlar va maqolalarni o'z ichiga oldi. Shuningdek, bir qancha chet tili o'qituvchisi bilan suhbatlar o'tkazildi va ularning tajribalari o'rganildi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, chet tillarini o'qitishda bir qator muammolar mavjud. Birinchi navbatda, o'quvchilarning motivatsiyasi yetarli darajada emas [3]. Bundan tashqari, o'quv materiallarining yetishmasligi ham katta muammo hisoblanadi [4]. Malakali

o'qituvchilarning yetishmasligi ham chet tillarini o'qitishda qiyinchiliklar yaratadi [5]. Nihoyat, til muhitining yo'qligi o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishga to'sqinlik qiladi [6].

NATIJALAR

O'qituvchilar bilan o'tkazilgan suhbatlar adabiyotlar tahlili natijalarini tasdiqladi. O'qituvchilarning fikricha, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish uchun darslarni qiziqarli va interaktiv tarzda o'tkazish muhim. Shuningdek, ular o'quv materiallarini yangilash va boyitish zaruratini ta'kidlashdi. O'qituvchilar malakasini oshirish uchun trening va seminarlar o'tkazish taklif etildi. Til muhitini yaratish uchun esa chet ellik mutaxassislarni jalb qilish va tanlovlar o'tkazish muhim ekanligi qayd etildi.

TAHLIL

Chet tillarini o'qitishdagi muammolarni tahlil qilish ushbu sohada mavjud bo'lgan qiyinchiliklarni aniq ko'rsatib beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning motivatsiyasi, o'quv materiallarining yetishmasligi, malakali o'qituvchilarning yetishmasligi va til muhitining yo'qligi chet tillarini o'qitishdagi asosiy to'siqlar hisoblanadi.

Birinchi navbatda, o'quvchilarning motivatsiyasi chet tillarini o'rganishda muhim rol o'ynaydi. Motivatsiya o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini va ularning o'quv jarayonidagi ishtirokini belgilaydi [1]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, motivatsiyaning yetishmasligi o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishga salbiy ta'sir ko'rsatadi [2]. Shuningdek, motivatsiya o'quvchilarning o'quv materiallarini o'zlashtirishiga ham ta'sir qiladi [3]. Motivatsiyani oshirish uchun o'qituvchilar darslarni qiziqarli va interaktiv tarzda o'tkazishlari, o'quvchilarning ehtiyojlarini hisobga olishlari va ularning muvaffaqiyatlarini e'tirof etishlari lozim [4].

Ikkinchidan, o'quv materiallarining yetishmasligi chet tillarini o'qitishda katta muammo hisoblanadi. O'quv materiallari til ko'nikmalarini rivojlantirish uchun muhim resurs bo'lib, ularning sifati va miqdori o'qitish samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi [5]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ko'plab hollarda o'quv materiallari yetarli emas yoki eski va eskirgan bo'ladi [6]. Bundan tashqari, o'quv materiallari o'quvchilarning ehtiyojlariga mos kelmasligi mumkin [7]. O'quv materiallarini yangilash va boyitish uchun autentik materiallardan foydalanish, madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash tavsiya etiladi [8; 9].

Uchinchidan, malakali o'qituvchilarning yetishmasligi chet tillarini o'qitishda jiddiy muammo hisoblanadi. O'qituvchilarning bilimi, ko'nikmalari va tajribasi o'qitish sifatini belgilaydi [10]. Biroq, ko'plab mamlakatlarda malakali o'qituvchilar yetishmaydi, bu esa o'qitish samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi [11]. Bundan tashqari, o'qituvchilarning doimiy ravishda o'z malakalarini oshirib borishi ham muhim hisoblanadi [12]. Malakali o'qituvchilar yetishmasligi muammosini hal qilish uchun o'qituvchilarni tayyorlash va ularning malakasini oshirishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqish zarur [13].

To'rtinchidan, til muhitining yo'qligi chet tillarini o'qitishda katta to'siq bo'lib hisoblanadi. Til muhiti o'quvchilarga til amaliyotini bajarish va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi [14]. Biroq, ko'plab hollarda o'quvchilar chet tilini o'rganayotgan muhitda ushbu til amalda qo'llanilmaydi, bu esa ularning til ko'nikmalarini rivojlantirishga to'sqinlik qiladi [15]. Til muhitini yaratish uchun chet ellik mutaxassislar bilan hamkorlik qilish, til klublarini tashkil etish va o'quvchilarga chet elda ta'lim olish imkoniyatini yaratish tavsiya etiladi [16; 17].

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, chet tillarini o'qitishdagi muammolarni hal qilish uchun tizimli va kompleks yondashuv talab etiladi. O'qituvchilar, ta'lim muassasalari va davlat organlari hamkorlikda ishlashi va ushbu muammolarni hal qilish uchun sa'y-harakatlarni birlashtirishi lozim.

O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish uchun o'qituvchilar darslarni qiziqarli va interaktiv tarzda o'tkazishlari, o'quvchilarning ehtiyojlarini hisobga olishlari va ularning muvaffaqiyatlarini e'tirof etishlari kerak. Shuningdek, o'quvchilarga chet tilini o'rganishning ahamiyatini tushuntirish va ularni til o'rganishga undash muhim hisoblanadi.

O'quv materiallarini yangilash va boyitish uchun autentik materiallardan foydalanish, madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash tavsiya etiladi. O'quv materiallari o'quvchilarning yoshi, til darajasi va qiziqishlariga mos kelishi hamda ularning kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishi lozim.

Malakali o'qituvchilar yetishmasligi muammosini hal qilish uchun o'qituvchilarni tayyorlash va ularning malakasini oshirishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqish zarur. O'qituvchilar doimiy ravishda o'z bilim va ko'nikmalarini yangilab borishi, zamonaviy o'qitish metodlarini o'zlashtirishi va o'z tajribalarini boshqalar bilan baham ko'rishi lozim.

Til muhitini yaratish uchun chet ellik mutaxassislar bilan hamkorlik qilish, til klublarini tashkil etish va o'quvchilarga chet elda ta'lim olish imkoniyatini yaratish muhim hisoblanadi. Shuningdek, o'quvchilarga til amaliyotini bajarish uchun onlayn resurslar va mobil ilovalardan foydalanish imkoniyatini yaratish ham muhimdir.

MUHOKAMA

Olingan natijalar chet tillarini o'qitishdagi muammolarning dolzarbligini ko'rsatadi. Motivatsiyani oshirish uchun o'qituvchilar zamonaviy texnologiyalardan foydalanishlari va darslarni interaktiv tarzda o'tkazishlari lozim [7]. O'quv materiallarini yangilash uchun esa autentik materiallardan foydalanish va madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish tavsiya etiladi [8]. Malakali o'qituvchilar yetishmasligi muammosini hal qilish uchun o'qituvchilar malakasini oshirishga qaratilgan dasturlar ishlab chiqish zarur [9]. Til muhitini yaratish uchun esa chet ellik mutaxassislar bilan hamkorlik qilish va til klublarini tashkil etish muhim [10].

Chet tillarini o'qitishdagi muammolarni hal qilish uchun tizimli va kompleks yondashuv talab etiladi. O'qituvchilar, ta'lim muassasalari va davlat organlari hamkorlikda ishlashi va ushbu muammolarni hal qilish uchun sa'y-harakatlarni birlashtirishi lozim. Ushbu muammolarni hal qilish orqali chet tillarini o'qitish sifatini oshirish va o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, chet tillarini o'qitishdagi muammolarni hal qilish uchun tizimli va kompleks yondashuv talab etiladi. Ta'lim tizimidagi barcha ishtirokchilar, jumladan, o'qituvchilar, ta'lim muassasalari, davlat organlari va jamiyat hamkorlikda ishlashi lozim. Chet tillarini o'qitish samaradorligini oshirish uchun o'quv jarayonini takomillashtirish, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, o'qituvchilar malakasini oshirish va til muhitini yaratish kabi muhim vazifalarni amalga oshirish zarur. Ushbu maqsadlarga erishish orqali chet tillarini o'rganish imkoniyatlari kengayadi va yoshlarning til ko'nikmalari yanada rivojlanadi, bu esa ularning shaxsiy va kasbiy hayotida muvaffaqiyat qozonishlariga yordam beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Crystal, D. (2012). *English as a Global Language*. Cambridge University Press.
2. Harmer, J. (2015). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Education Limited.
3. Dörnyei, Z. (2001). *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Cambridge University Press.
4. Tomlinson, B. (2012). *Materials Development in Language Teaching*. Cambridge University Press.
5. Richards, J. C. (2017). Teaching English through English: Proficiency, Pedagogy and Performance. *RELC Journal*, 48(1), 7-30.
6. Krashen, S. D. (1985). *The Input Hypothesis: Issues and Implications*. Addison-Wesley Longman Ltd.
7. Reinders, H., & Benson, P. (2017). Research agenda: Language learning beyond the classroom. *Language Teaching*, 50(4), 561-578.
8. Byram, M., & Wagner, M. (2018). Making a difference: Language teaching for intercultural and international dialogue. *Foreign Language Annals*, 51(1), 140-151.
9. Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Learning Policy Institute.
10. Dewey, D. P., Belnap, R. K., & Hillstrom, R. (2013). Social network development, language use, and language acquisition during study abroad: Arabic language learners' perspectives. *Frontiers: The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*, 22, 84-110.
11. Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Learning Policy Institute.
12. Borg, S. (2015). *Teacher Cognition and Language Education: Research and Practice*. Bloomsbury Academic.
13. Richards, J. C., & Farrell, T. S. C. (2005). *Professional Development for Language Teachers: Strategies for Teacher Learning*. Cambridge University Press.
14. Krashen, S. D. (1985). *The Input Hypothesis: Issues and Implications*. Addison-Wesley Longman Ltd.
15. Dewey, D. P., Belnap, R. K., & Hillstrom, R. (2013). Social network development, language use, and language acquisition during study abroad: Arabic language learners' perspectives. *Frontiers: The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*, 22, 84-110.

16. Kinginger, C. (2011). Enhancing language learning in study abroad. *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 58-73.
17. Reinders, H., & Benson, P. (2017). Research agenda: Language learning beyond the classroom. *Language Teaching*, 50(4), 561-578.